

РЕШЕНИЕ

№ 106

гр. Варна, 03.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, III СЪСТАВ, в публично заседание на шестия март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Георги Йовчев

Членове: Николина П. Дамянова
Даниела Ил. Писарова

при участието на секретаря Десислава Ив. Шинева Чипева
като разглежда докладваното от Николина П. Дамянова Въззивно търговско дело № 20243001000024 по описа за 2024 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК, образувано по въззивна жалба вх. № 21489/05.09.2023г. на К. И. Т. от гр. В., И. В. И. от гр. В. и Д. Д. К. от гр. В., представлявани от адв. А. К. от ВАК, и въззивна жалба вх. № 22531/19.09.2023г. на „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД-гр. София, подадена чрез адв. М., срещу решение № 350/12.08.2023г. постановено по т.д. № 428/2022г. по описа на ВОС.

Въззивна жалба вх. № 21489/05.09.2023г., подадена от ответниците в първоинстанционното производство – К. И. Т., И. В. И. и Д. Д. К., е насочена срещу първоинстанционното решение в частта, с която са уважени предявените срещу тях от „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД-гр. София, установителни иски по чл. 422 ГПК, за приемане за установено в отношенията между страните, че дължат на ищеца, в условията на солидарност, в качеството си на съдлъжници с кредитополучателя „К. Ивемо-Янеш и Ташев съдружие“ СД- гр. Варна (с предишно наименование „К.-Ивемо - Чаков и с-ие“ СД), ЕИК 040024781, по Договор за банков кредит

Продукт „Бизнес револвираща линия– плюс“ № BL16778/03.06.2008г, ведно с Приложение от 06.06.2008г., Анекс № 1 от 08.06.2012г., Анекс № 2 от 02.10.2012г., Анекс № 3 от 22.10.2013г., Договор за встъпване в дълг от 29.10.2018г., Анекс № 4 от 07.11.2018г., Анекс № 5 от 28.04.2020г. и Анекс № 6 от 19.03.2021г. сумите, както следва:

1). 167 442.24 евро, представляващи главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 2). 43 238.23 евро - възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.; 3). 837.58 евро - наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.; 4). 145.31 лв. - такси за периода от 10.02.2020г. до 20.02.2022г.; 5). 206.61 евро - застраховки за периода от 26.05.2021г. до 20.02.2022г.; 6) 492лв. - разноси по кредита за периода от 18.02.2022г. до 20.02.2022г., както и законна лихва върху главницата от датата на подаване на заявлението - 23.02.2022г. до окончателното изплащане на задължението, за които суми са издадени заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 от ГПК № 1154/24.02.2022г. и изпълнителен лист № 801/24.02.2022г. по ч.гр.д. №2285/2022г. по описа на ВРС. Твърди се неправилност на решението поради постановяването му в противоречие с материалния закон, при нарушение на процесуалните правила, а така също и необоснованост, сочейки на нарушение на чл. 235, ал. 2 ГПК. Излага съждения за неправилност на извода на съда за реалното усвояване на кредита от ответниците, поради което намира исковата претенция за неоснователна и недоказана. Твърди, че ответникът (без да се конкретизира за кого от ответниците се отнася) не е получавал и ползвал суми по кредита. Конкретните оплаквания срещу правилността на решението не са изложени, като се застъпва становището за неправилно приложение материалноправните норми и неправилно ценени доказателства по делото. Искането към въззивния съд е за отмяна на решението в осъдителната му част и отхвърляна на исковете изцяло. Претендира присъждане на разноси.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК е постъпил писмен отговор от „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД-гр. София, чрез адв. Д. М., в която е изразено становище за неоснователност на въззивната жалба на ответници. Излагат се съображения, че жалбата за бланкова и необоснована. Иска се потвърждаване на първоинстанционното решение в обжалваната от ответниците по иска част, като правилно, законосъобразно и постановено в съответствие със

събраните в хода на делото доказателства.

С жалба вх. № 22531/19.09.2023г. на „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД-гр. София, подадена чрез адв. Д. М. от АК - гр. София, се атакува решението на ВОС в частта, с която е отхвърлен предявеният от въззивника иск по чл. 422, ал. 1 ГПК, както следва: 1) за сумата от 15 377.50 евро, съставляваща разликата над 167 442.24 евро до претендирания размер от 182819.74 евро - главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 2) за сумата от 11250.93 евро, съставляваща разликата над 43238.23 евро до претендирания размер от 54 489.16 евро- възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.; 3) за сумата от 70.42 евро, съставляващи разликата над 837.58 евро до претендираните 908 евро - наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.

Въззивникът счита, че в настоящия случай не може да намери приложение потребителската защита по ЗЗП. В евентуалност се излагат съображения, че ако по отношение на Д. К. се приеме за приложима, което не би било правилно, тази защита не би могла да се приеме за относима спрямо свързаните тясно професионално с дружеството-кредитополучател останали двама съдлъжници К. Т. и И. И., при което същите биха били задължени за цялата претендирана от ищеца сума, солидарно с кредитополучателя „К. Ивемо-Янеш и Ташев съдружие“ СД, като единствено Д. К. би бил задължен до размера на дълга, определен при прилагане разпоредбите на ЗЗП, съобразявайки, че следва да се прилагат параметрите по договора за кредит, които са действали към момента на сключване на договора за встъпване в дълг - 29.10.2018г. С това въззивникът обосновава твърденията си за неправилност на решението в отхвърлителната му част по отношение на ответници К. Т. и И. И.. На следващо място се твърди, че тъй като в настоящия случай отпуснатите от банката-кредитор парични средства са използвани от дружеството-кредитополучател за осъществяване на търговската му дейност, всеки един от солидарните длъжници не би могъл да се позовава на потребителско качество; с встъпването на Д. К. в дълга на дружеството-кредитополучател, физическото лице се е задължило да изпълни вече възникнало задължение заедно с дружеството-длъжник, удовлетворявайки интереса на един и същ кредитор, произтичащи от

договора за банков кредит сключен между банката и търговското дружество. Ето защо намира, че не следва да намери приложение разпоредбата на §13, т. 1 ЗЗП, в т.ч. и за Д. К.. При все това, според въззивника, ако се приеме обратното, следва да се вземе предвид относима за настоящия случай съдебна практика по отношение размера на отделните вземания за главница и видовете лихви, както и застраховки и такси по Договора за кредит, които са му били известни към момента на сключването на договора за встъпването му в дълг. Поради неприменимост на разпоредбите на ЗЗП, счита за неправилен изводът на първоинстанционния съд, че уговорката в допълнителни споразумения към договор за кредит за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени задължения за лихви, върху които се начислява възнаградителна лихва, е нищожна предвид допускането на анатоцизъм по см. на чл. 10, ал. 3 ЗЗД между търговец и физическо лице отново по съображения, че процесният договор за кредит е сключен между търговци по смисъла на ТЗ, поради което разпоредбите относно потребителската защита не намират приложение, както по отношение на кредитополучателя, така и по отношение на солидарните длъжници - ответници в първоинстанционното производство. Счита, че в настоящия случай е налице капитализация на лихви, в резултат на което лихвите и/или другите акцесорни вземания, които са били капитализирани, се преоформят и стават част от вземането за главница, а върху новоформираната сума за главница започва да се начислява възнаградителна лихва от следващия лихвен период. Подробно излага доводи за целта на капитализацията - да облекчи финансовото положение на кредитополучателя чрез реструктурирането на самата главница, към която е натрупана дължимата, но неплатена до определен момент лихва. Излага съждения за това, че с погасяването на равни месечни (анюитетни) вноски поставя кредитополучателя в по-изгодна позиция в сравнение с това да търпи начисляването на наказателна лихва (неустойка) върху целия неизплатен остатък, а това е позволено по арг. от чл. 13 Наредба № 9/03.04.2008г. Цитира практика по въпроса за допустимостта на уговорката за капитализация, при която към неизискуемата главница се прибавят лихви, които не са лихви за просрочие, за разлика от уговорката за анатоцизъм /решение № 1101/28.05.2015г. на САС по в. т. д. № 4503/2014г./. Твърди, че договорената между страните лихва е възнаградителна, а не мораторна, която би била дължима при забава изпълнението паричното вземане. Затова счита, че

приетото с допълнителните споразумения реструктуриране на дълга и олихвяване на просрочената договорна лихва, прибавена по силата на допълнителните споразумения към главницата по кредита, не е анатоцизм. С други думи включената във вноските лихва съставлява печалбата на банката по Договора за кредит, позовавайки се на съдебната практика обективизирана в решение № 1001/05.07.1999 год. на ВКС по гр.д. № 357/99г. на V ГО, постановено по чл. 290 ГПК, с което се приема, че не съществува забраната при начисляването на лихви върху неизплатени договорни лихви. Позовава се още на приетото с ТР по тълк. д. № 3/2017 на ОСГТК на ВКС, постановено на 27.03.2019г. Счита за приложима в настоящия случай разпоредбата на чл. 294, ал. 2 ТЗ, предвиждаща възможността между търговци да бъде начисляване лихва върху лихва, като процесният договор обосновава това. Навежда оплаквания касателно кредитираният вариант на експертното заключение от първоинстанционният съд, при който капитализациите не са отчетени, а са приложени облекчените периоди на погасяване. Излага, че в случай, че бъдат премахнати капитализациите, не следва да се прилагат нито облекчения период на погасяване на дълга с по-малък размер на месечната вноска, нито намаленият лихвен процент, нито която и да е друга клауза от анексите. Иска се от въззивната инстанция да отмени обжалваното решение в отхвърлителната му част като неправилно и незаконосъобразно.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК е постъпил писмен отговор, с който К. И. Т., И. В. И. и Д. Д. К., чрез адв. К., оспорват въззивната жалба на „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД и изразява становище за неоснователност на същата. Молят съда да отхвърли въззивната жалба и да потвърди първоинстанционното решение в отхвърлителната му част като допустимо, правилно и обоснованост.

Съдебният състав констатира, че въззивните жалби са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК, от легитимирани лица, чрез надлежно упълномощени процесуални представители, същите са насочени срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, при наличие на правен интерес от обжалването и се преценяват като процесуално допустими.

В съдебно заседание страните редовно призовани, не се явяват, респ. не се представляват. С писмена молба с вх. № 1599/05.03.24 г. „Юробанк България“ АД, представлявано от адв. Д. М., поддържа въззивната жалба и отговора по жалбата

на насрещната страна, като излага становище по съществото на спора. Моли за присъждане на разноски, съгласно списък по чл. 80 ГПК.

Варненският апелативен съд, след преценка на събраните по делото доказателства, във връзка с изложените оплаквания и възражения на страните, приема за установено следното:

Първоинстанционното производство е било образувано по искова молба на „Юробанк България“ АД, с която са предявени специални установителни искове по реда на чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415 ГПК, срещу К. И. Т., И. В. И. и Д. Д. К., за приемане за установено в отношенията между страните, че ответниците, в условията на солидарност, в качеството си на съдлъжници с кредитополучателя „К. Ивемо- Янев и Ташев съдружие“ СД по Договор за банков кредит Продукт „Бизнес револвираща линия-Плюс“ № BL16778/03.06.2008г., ведно Приложение от 06.06.2008г., Анекс № 1 от 08.06.2012г., Анекс № 2 от 02.10.2012г., Анекс № 3 от 22.10.2013г., Договор за встъпване в дълг от 29.10.2018г., Анекс № 4 от 07.11.2018г., Анекс № 5 от 28.04.2020г. и Анекс № 6 от 19.03.2021г., дължат на банката следните суми: 182 819.74 евро– главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 54 489.16 евро– възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.; 908.00 евро– наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.; 145.31 лв. – такси за периода от 10.02.2020г. до 20.02.2022г.; 206.61 евро – застраховки за периода от 26.05.2021г. до 20.02.2022г.; 492 лв.– разноски по кредита за периода от 18.02.2022г. до 20.02.2022г., както и законна лихва върху главницата от датата на подаване на заявлението – 23.02.2022г., до окончателното изплащане на задължението, за които суми са издадени Заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК № 1154/24.02.2022г. и изпълнителен лист № 801/24.02.2022г. по ч. гр. д. № 2285/2022г. по описа на ВРС.

В тази инстанция не се спори и от приложените писмени доказателства се установява, че по силата на Договор за банков кредит Продукт „Бизнес револвираща линия- плюс“ № BL16778/03.06.2008г. сключен между „Юробанк България“ АД (с предходно наименование „Юробанк и Еф Джи България“ АД) и „К.-Ивемо-Чаков и сие“ СД, банката се е задължила да предостави на дружеството- кредитополучател кредит, под формата на кредитна линия, в размер на 200 000 евро за краткосрочни оборотни нужди, с краен срок за ползване и погасяване 240 месеца считано от откриване на заемната сметка по кредита, при условията на чл. 1, ал. 2 Договора и Приложението № към същия (лист 385 от първоинстанционното дело), с което страните удостоверяват, че заемната сметка

по договора е открита на 06.06.2008г. Начините на усвояване и погасяване на кредита е договорено в Раздел I I от Договора. Съгл. чл. 2, ал. 1, изр. 1 кредитополучателят има право да погасява изцяло или частично задълженията си по главницата, както и да ползва отново средства от кредита до максимално разрешения му от банката размер в рамките на 240 месеца. Усвояването е предвидено да се осъществи в брой или чрез превод към друга сметка през сметка с IBAN BG96BPBI79451462386701 на дружеството- кредитополучател в банката (чл. 2, ал. 1, изр. 2). Цялото вземане на банката е било обезпечено с учредяване на договорна ипотека (чл. 6, ал. 1 Договора) върху собствен на кредитополучателя недвижим имот със смесено предназначение хотел-пансион, ресторант, жилища, находящ се в гр. Варна, местност „Св. Никола“, за който заемателят е предоставил едностранното право на банката. Кредиторът е оправомощен и упълномощен, от негово име на кредитополучателя и за негова сметка, да сключи договор за имуществена застраховка касателно предоставените като обезпечение по Договора ипотекирани имоти (чл. 22, ал. 2), да подновява същите за срока на действие на Договора, давайки неотменимото си и безусловно съгласие (чл. 22, ал. 3) банката да заплаща дължимите застрахователни премии, средствата за което ще набавя служебно от сметките на дружеството-кредитополучател по реда и на основание чл. 6, ал. 1 Наредба № 3/29.09.2005г. за паричните преводи и платежни системи. В случай на недостиг в посочените сметки на необходимите парични средства по обслужване на имуществената застраховка, кредитополучателят е дал съгласието си и е упълномощил банката да преведе дължимите премии, като със съответната сума да увеличи вземането (респ. задължението) на кредитополучателя към банката по Договора (чл. 22, ал. 4). Към датата на подписването на договора за кредит дружеството се е съгласило да ползва заетата сума срещу договорна годишна лихва, сформирана от действащия и обявен от банката БЛПМФ – базов лихвен процент-малки фирми, за евро, намален с 0,40 пункта. Към момента на подписване на Договора (03.06.2008г.) изрично е посочено (чл. 3, ал. 2), че БЛПМФ е в размер на 9,90%, който не подлежи на предоговаряне (чл. 3, ал. 3), а промените в показателя стават задължителни за страните, считано от 21-во число на месеца след промяната му. За промените кредитополучателят се уведомява от банката посредством обявяване информацията в банковите салони, а в случай, че БЛПМФ е включен в Тарифата – на интернет страницата на институцията (индивидуализирана в чл. 3, ал. 3, изр. 3 Договора). Съгл. чл. 3, ал. 4 лихвата се начислява и дължи ежесечно на 21-во число на месеца, след откриване заемната сметка. Страните са постигнали

съгласие и за дължимост на наказателна лихва в размер на възнаградителна лихва (по чл. 3, ал. 1), увеличена с 10 пункта, в случай на просрочие на дължимите погасителни вноски, както и в случай на предсрочна изискуемост на кредита.

В чл. 5 от Договора са уредени дължимите такси във връзка с отпускането и управлението на кредита. Изрично уговорени са такса „одобрение“ и такса „подновяване на кредита“ (чл. 5, ал. 1 и ал. 2), в размер на по 1%, като за дължимостта на същите кредитополучателят е дал изричното и безусловно съгласие банката служебно да усвоява стойността на същите при уговорените условия чрез усвояване на свободния кредитен лимит, а в случай на недостиг по лимита – да осигури средствата по разплащателната си сметка по чл. 2, ал. 1 Договора. При неосигуряване на необходимите парични средства за покриване дължимите такси, е уредено правото на банката да събере същите, задължавайки служебно заемната сметка на кредитополучателя по чл. 1, ал. 2 със съответната сума над лимита, която ще бъде приета за неразрешен кредит овърдрафт на кредитополучателя. Упоменатият неразрешен кредит овърдрафт е изрично предвидено, че става незабавно изискуем и банката има право да го събира от всички сметки на кредитополучателя при нея. В т.ч. кредитополучателят е дал изричното си съгласие (неотменимо) и е оправомощил банката да събира тези парични вземания и от погасителни вноски, като най-напред да погаси вземането за такси, и, след това, дължимите разноси, лихви и главница по кредита. Кредитополучателят е декларирал, че е запознат и приема правните последици от предоставените възможности на банката за служебно предприемане на действия при необходимост. Отделно от това, предвидена е и 1% годишна такса – комисиона за ангажимент върху неусвоената част от предоставения кредит, която съгл. чл. 5, ал. 4 Договора се дължи ежемесечно и е платима в края на съответния месец. В случай на предсрочно погасяване на кредита, преди изтичането на 5 години от откриването на заемната сметка по Договора, кредитополучателят дължи на банката такса в размер на 3% върху размера на кредита по чл. 1, която такса отпада след изтичането на посочения 5-годишен период.

Постигната е договорка за обезпечаване на вземанията на банката – в размер на главница, лихви, такси, комисиони и другите разходи, и посредством издаване в полза на банката за запис на заповед за сумата по кредита, ведно с начислената върху тази сума лихва в размер на лихвата, платим на предявяване при банката, със срок на предявяване, съобразен с крайния срок на Договора, изрично удължен от издателя, платим без разноси и протест. Авалисти по записа на заповед са К. И. Т., И. В. И. и Е. И. Ч..

Договорът е бил подписан при действието на изрична клауза предвиждаща специални условия по кредита касателно по отношение начина му на усвояване – с първото усвояване на заетата сума страните изрично са приели, че се погасяват два текущи оборотни кредита на кредитополучателя с лимити съответно от 30 000 лв. и 70 000 лв.

С подписването на Договора кредитополучателят е дал своето неотменно и безусловно съгласие (чл. 20, ал. 2) банката да събира дължимите суми по главница, лихви, такси, комисиони и други разноси и разходи по кредита служебно от всичките му открити при нея сметки, като в случай на курсови разлики при прилагане на служебното инкасо, същите са изцяло за сметка на дружеството-кредитополучател.

В чл. 25 от процесния договор за кредит са предвидени четири хипотези за възникване на потестативното право на Банката да обяви целия или част от кредита за предсрочно изискуем, една от които, посочена като приложимо от кредитора, по чл. 25, б. „г“, възниква при неплащането на която и да е дължима вноска по главница и/или лихва.

С допълнително споразумение от 08.06.2012г. – Анекс № 1, страните са се споразумели да се намали размерът на предоставения на кредитополучателя кредит до размера на усвоените суми по кредитния лимит към датата на допълнителното споразумение – 08.06.2012г., без право да се ползва евентуално съществуващи към същата дата погасени, но неусвоени суми от първоначално предоставения лимит, както и че кредитът ще се погасява на месечни анюитетни вноски в срок до 06.06.2028г., съгласно погасителен план. Изменен е размерът на такса управление – месечна в размер на 0,5 % върху остатъка от неиздължената главница.

С допълнително споразумение Анекс № 2/02.10.2012г. като съдлъжници по кредита на „К.-Ивемо-Чаков и сие“ СД, при условията на солидарност, встъпват К. И. Т., И. В. И. и Е. И. Ч., на осн. чл. 101 ЗЗД. С това споразумение сумите по просрочените главница и лихви (конкретизирани по размер) се преоформят чрез натрупване към редовната главница, въведен е 12-месечен период на облекчено погасяване при намален лихвен процент – БЛПМФ за евро намален с 3,4 пункта за сочения период (без да се допуска забава и неплащане дори на 1 дължима месечна вноска, което ще отмени правото на облекчен ред за погасяване), след изтичането на който – при намаление от 0,13 пункта. С подписването на допълнителното споразумение съдлъжниците са се съгласили банката да събира служебно от

всички техни сметки дължимите й суми (чл. 12 от Допълнително споразумение от 02.10.2012г.); запазена е клаузата за наказателна лихва в размер на 10 пункта при същите условия (чл. 6).

С допълнително споразумение Анекс № 3/22.10.2013г. страните, в т.ч. съдлъжниците по предходното споразумение, са предоговорили сумите по просрочените главница и лихви (конкретизирани, респ. актуализирани по размер) да се преоформят чрез натрупване към редовната главница. Определен е нов лихвен процент за определен нов гратисен период. Удостоверено е запазването на уговорките за наказателна лихва и правото на банката да обяви кредита за незабавно изцяло и предсрочно изискуем при неплащане (чл. 6 и чл. 7).

На 29.10.2018г. Д. Д. К. е встъпил в дълга по правоотношението с първоначалния кредитополучател, наред със солидарните длъжници К. Т. и И. И. (лист 416 от първоинстанционното дело), на осн. чл. 101 ЗЗД, с което се е съгласил да отговаря солидарно с кредитополучателя и другите съдлъжници за изпълнението на всички задължения по договора и последващите допълнителни споразумения. Обективирани са изрични изявления, че досегашните обезпечения на вземанията по договора запазват действието си. Лихвеният процент е определен на база БЛПМФ- оборотни средства за евро, увеличен с 0,16%, като към момента на подписване на договора за встъпване в дълг – 29.10.2018г., същият е в размер на 11,15 % процентни пункта. Изрично е предвидена дължимостта на наказателната лихва при просрочие в размер на 10 пункта при съответните условия.

С последващо допълнително споразумение Анекс № 4/07.11.2018г. страните се договарят просрочената главница да бъде върната в редовност като се добави към редовната главница. Договорен е нов погасителен план – чл. 4.1, с краен срок за връщане на заетата сума- 21.11.2028г. Всички пера по вземането са индивидуализирани, съответно констатирани задълженията към датата на анекса. Променен е лихвеният процент (чл. 3.1), като за „дълг 1“ – просрочена главница, се предвижда годишна фиксирана лихва от 0% (б. „а“ от клаузата на допълнителното споразумение), а за „дълг 2“- редовна главница, се определя годишна лихва, изчислена при прилагане на променлив годишен лихвен процент, определен на референтен лихвен процент намален с 6,15% (б. „б“), който в случай на просрочие на дължимите погасителни месечни вноски ще бъде увеличен с 3,85% годишно (чл. 3.2., б. „в“). Предвидено е за референтен лихвен процент да се ползва БЛПМФ- за оборотни нужди в евро, който към момента на подписване допълнителното споразумение банката определя в размер на 11,15 % (чл. 3.3.).

Анексът е подписан от банката-кредитор, от кредитоискателя, представляван от управителя Янев чрез пълномощник И. И., както и от тримата съдлъжници. Страните са се съгласили, че на всеки 21-ви ноември, счита от 21.11.2019г. до 21.11.2027г., банката служебно ще увеличава размера на „дълг 2“ – редовна главница, със сума в размер на 2 487 евро, като със същата сума ще се намалява размера на „дълг 1“ – просрочена главница, като прехвърляната сума ще се олихвява с лихвения процент по чл. 3.1. от допълнителното споразумение. За просрочените лихви констатирани в чл. 1, т. 5 и 6, е предвиден специален ред за погасяване (чл. 5, чл. 6.1., 6.2., 6.3., чл. 7.1, 7.2., 7.3.). Уговорено е отпадане дължимостта на такси управление и обработване (обслужване) на кредита и такса -предсрочно погасяване, както и че всички клаузи от основния договор и по предходни допълнителни споразумения, които са в противоречие с допълнителното споразумение от 07.11.2018г. (Анекс №4), се считат променени.

С Анекс № 5/28.04.2020г. страните са приели да се прекрати прилагането на облекчения ред за погасяване на кредита, приет с предходния анекс 4/07.11.2018г., като наново са констатирали размера на целия дълг по договора към датата на подписване на допълнителното споразумение, договаряйки и нов краен срок за погасяване – 21.08.2033г. Преоформен е гратисният период до 20.09.2020г., през който длъжниците са освободени от задължението да заплащат на банката суми по кредита, а натрупаните до този момент лихви са приети за дължими изцяло на датата на първото месечно плащане след изтичането на този период; предвижда се погасяване на дълга на равни месечни вноски; въведен е променлив годишен лихвен процент, последният определен като сбор от референтен лихвен процент плюс фиксирана договорна надбавка в размер на 1,95 % процентни пункта. За референтен лихвен процент страните са се договорили ползването на референтния лихвен процент ПРАЙМ БМБ за кредити малък бизнес в евро на „Юробанк България“ АД, който към него момент е бил 2,05%. Запазена е уговорката за дължимост на наказателна лихва (чл. 4.3). Методиката е определена в чл. 5 от Допълнителното споразумение – Анекс № 5. Изрично е предвидено, че чл. 5.1 от Анекс № 4 запазва действието си (погасителния план за лихви), че учредените обезпечения продължат да обезпечават вземането по кредита до издължаването му. С клаузата на чл. 10 е предвидено, че приложение намират Общите условия на банката за отпускане и обслужване на кредити на юридически лица, ЕТ, дружества по ЗЗД (сочени като неразделна част от Анекс № 5), за което съдлъжниците са декларирали, че са запознати със същите и ги приемат за задължителни и приложими. Неразделна част към допълнителното споразумение

от 28.04.2020г. е и Методологията, указана в чл. 5 от анекса. Същата е била подписана от представляващите банката-кредитор, от представляващия дружеството-кредитополучател – Р. Я., последният лично, както и от съдлъжниците К. Т., И. И. и Д. К..

С Анекс № 6/19.03.2021г. между страните наново е констатиран размера на целия дълг по Договора към датата на подписване на допълнителното споразумение, като е въведен нов гратисен период, при погасяване на задължението на равни погасителни вноски съгласно нов погасителен план, с краен срок 21.11.2033г. Преоформени са дължимите такси по кредита. Посочени са нови срокове за начало на плащанията по просрочените лихви. Договорен е и нов ред за начисляване на лихвите по кредита (чл. 5). Удостоверено е запазване действието на договорната клауза за дължимост на наказателна лихва. Приложена е Методологията за определ.е референтния лихвен процент ПРАЙМ БМБ за кредити малък бизнес и Общите условия на банката за отпускане и обслужване на кредити на юридически лица, ЕТ, дружества по ЗЗД (неразделна част от Анекс № 6).

Поради прекратяване плащанията по обслужване на кредита, банката е трансформирала правоотношението, произтичащо от процесния договор и допълнителните споразумения от редовност в просрочие. Поради непогасяване на формираните просрочия към 26.11.2021г., изчислени от банката в размер на 12 553.79 евро и 60.18 лв., и поради неизпълнение на договорните условия, банката е предприела упражняване на правото си да обяви кредита за изцяло и предсрочно изискуем преди крайния срок за погасяване (лист. 64 от заповедното производство- гр. д. № 2285/22г. по описа на ВРС), позовавайки се на чл. 26, б. „в“, вр. чл. 25, б. „г“ от договора. Изпратени са нотариални покани до кредитополучателя (лист 63) и съдлъжниците (листи от 67 до 72). Индивидуализирани по отношение на видове и размери на отделните вземания посочените като дължими парични вземания за главница, лихви, просрочени такси и застраховки, възлизащи на сумите общо 248 146.86 евро и 145.31 лв., като кредитополучателя и солидарните длъжници са поканени да ги заплатят в 7-дневен срок от връчването на поканите. Освен задължението по процесния Договор, кредитополучателят и съдлъжниците са били поканени, със същата нотариална покана, за заплащане и на още едно задължение, произтичащо от друго правоотношение - Договор за кредит от 22.10.2013г., неотносим по отношение на процесните отношения.

Поканите са връчени на задължените лица чрез ЧСИ Захари Димитров, с

рег. № 808 на КЧСИ, съответно на 15.02.2022г., по реда на чл. 47 ГПК, за кредитополучателя (л.73-77 от т. д. на ВОС, идентичен с л. 63-65 от заповедното производство), на 03.02.2022г.- за И. И. (78-79 от т. д. на ВОС, идентичен с лист 70 от заповедното производство), и две на 06.12.2022г.– едната при условията на чл. 45 ГПК, връчена на И. И., със задължение да предаде на адресата К. Т., и другата- лично на съдлъжника Д. К. (лист 68-70 и лист 80-81 от т. д. на ВОС идентичен с листи 67-70 от заповедното производство).

Погасяване на паричните вземания от страна на задължените лица не е последвало, поради което на 23.02.2022г. банката е инициирала производство за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение. По заявлението на ищеца “Юробанк България“ АД, подадено по реда на чл. 417 ГПК, въз основа на документ по чл.417, т.2 ГПК - извлечение от сметка, е образувано ч. гр. д. № 2285/2022г. по описа на ВРС, по което е издадена Заповед № 1154/24.02.2022г. за незабавно изпълнение на парично задължение и изпълнителен лист срещу кредитополучателят „К.-Ивемо-Янев и Ташев Съдружие“ СД- гр. Варна и съдлъжниците К. И. Т., И. В. И. и Д. Д. К., за заплащане, в условията на солидарност, на банката-заявител следните суми, произтичащи от Договор за банков кредит Продукт „Бизнес револвираща линия-плюс" № BL16778/03.06.2008г., ведно Приложение от 06.06.2008г. и допълнителните споразумения от 08.06.2012г., 02.10.2012г., 22.10.2013г., 07.11.2018г., 28.04.2020г. и от 19.03.2021г., както и Договор за встъпване в дълг от 29.10.2018г., както следва:

- 182 819.74 евро – главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.;
- 66 510.63 евро– възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.;
- 908 евро– наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.;
- 145.31 лв.– такси за периода от 10.02.2020г. до 20.02.2022г.;
- 206.61евро – застраховки за периода от 26.05.2021г. до 20.02.2022г.;
- 492 лв. – разноси по кредита за периода от 18.02.2022г. до 20.02.2022г., както и законна лихва върху главницата от датата на подаване на заявлението – 23.02.2022г. до окончателното изплащане на задължението.
- Присъдени са направените за заповедно производство съдебно- деловодни за държавна такса и адвокатско възнаграждение.

След снабдяване с изпълнителен лист № 801824.02.2022г., по молба на кредитора е образувано изп. д № 246/2022г. по описа на ЧСИ Д. Я., рег. № 711 в

регистъра на КЧСИ. Физическите лица -съдлъжници, са подали на 04.04.2022г. възражения срещу заповедта за незабавно изпълнение на паричното задължение, при спазване на срока по чл. 414, ал.1 ГПК, считано от уведомяването им от ЧСИ на 30.03.2022г. Заявителят е уведомен за постъпилите възражения на 25.05.2022г., като с молба вх. № 43692/29.06.2022г. по гр. д. № 2285/22 на ВРС е представил доказателства за депозирана в срока по чл. 422 ГПК искова молба, което се удостоверява и от поставения щемпел за получена пратка върху депозираната по т. д. № 428/2022 на ВОС искова молба – с дата по вх. рег. на ВОС 27.06.2022г., с отбелязване за получена по пощата с товарителница от 24.06.2022г. (в този см. и положенията щемпел в пощенската станция на изпращане на лист 100).

От заключението на допуснатата от първоинстанционния съд съдебно-счетоводна експертиза, изготвено от вещо лице с необходимите специалност и квалификация за изпълнение на задачите, което ясно и подробно е мотивирало становището си по начин, който да убеди съда в неговата правилност, се установява, че предвид характера на договора за кредит, съставляващ Продукт „Бизнес револвираща линия- плюс“, главницата от 200 000 евро е изцяло усвоена към 10.09.2010г.; задълженията по кредита не са погасявани в уговорените срокове по договора, което е наложило сключването на допълнителни споразумения- Анекс № 1, Анекс № 2 и Анекс № 3, по силата на всяко от които непогасените задължения се капитализират към редовната главница. С анексите са въведени периоди на облекчено погасяване, намаляване на лихвения процент, с който се олихвява редовната главница, като се увеличава крайният срок за погасяване на задълженията по кредита. Последната вноска за погасяване на задълженията от страна на кредитополучателя е с дата 14.09.2021г. в размер на 75 евро, с която е погасено вземане по главница и наказателна лихва. Прилаганият лихвен процент през периода след сключване на договора до подписване на Анекс № 5 от 28.04.2020г. е изменян както в посока на увеличение, така и на намаление, като последно е прилаган лихвен процент от 4 %, който е с 1.5% по-нисък от първоначално уговорения от 5.50 %. При варианта за начин на изчисление размерите на процесните парични задължения с прилагане на първоначално уговорения лихвен процент, без едностранно увеличение от страна на банката и при прилагане на намаления лихвен процент през периодите на облекчено погасяване, без капитализация на лихви, такси и други задължения към главницата, съгласно анексите, дължими суми са:

главница са в размер на 167 442.24 евро; възнаградителна лихва в размер на 43 238.23 евро; обезщетение за забава в размер на 837.58 евро; задълженията за имуществени застраховки в размер на 206.61 евро, такси в размер на 145.31 лв. и нотариални такси в размер на 492 лв.

Въз основа на посочената фактическа установеност, и след анализ на клаузите на процесния договор и допълнителните споразумения, в съвкупност с останалите събраните по делото доказателства, въззивната инстанция прави следните правни изводи:

Варненският окръжен съд е валидно сезиран с иск по реда на чл. 422, вр. чл.415 ГПК, вр. чл.430 ТЗ, вр. чл.60, ал.2 ЗКИ, вр. чл.79, ал.1 ЗЗД, предявяване в срока по чл. 415, ал.1 ГПК, за установяване на вземането по заповед за незабавно изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, при подадени възражения от длъжниците в срока по чл. 414, ал. 2 ГПК.

Съобразно поддържаните от страните становища, спорен в тази инстанция преди всичко се явява въпросът дали ли са основания за потребителска защита по процесния договор за кредит съгласно Закона за защита на потребителите и Директива 93/13/ ЕИО, а в случай на положителен отговор - били ли са уговорени индивидуално посочените от тях клаузи от договора за кредит, съставени ли са процесните клаузи по прозрачен начин, въз основа на ясни и разбираеми критерии за икономическите последици и нарушен ли е от ищеца принципът на добросъвестност.

В настоящия случай безспорно предоставеният на кредитополучателя „К. Ивемо-Янев и Ташев съдружие“ СД- гр. Варна (с предишно наименование „К.-Ивемо- Чаков и с- ие“ СД) кредит по Договор за банков кредит Продукт „Бизнес револвираща линия- плюс“ № BL16778/03.06.2008г е предназначен за извършване на търговска и/или професионална дейност. Кредитополучателят несъмнено няма качеството на потребител по смисъла на §13, т. 1 от ДР на ЗЗП.

В т. 9 на § 13а от ДР на ЗЗП изрично е посочено, че с този закон са въведени в националното ни законодателство разпоредбите на Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Във връзка с преюдициални запитвания по приложението чл. 2, б. "б" от Директива 93/13 е формирана практика на СЕС, съгласно която "потребител" е всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на Директивата, участва поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност. При транспониране на директивата в

националното ни законодателство е даденото сходно определение на същото понятие в § 13 от ДР на ЗЗП. Според него, потребител е всяко физическо лице, което придобива стоки и ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, и всяко физическо лице, което като страна по договор по този закон действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност. В този см. е и постановеното от ВКС решение по т. дело № 2754/2015 г., 1-во т. о., постановено по реда на чл. 290 и сл. ГПК, с което е даден отговор на следния правен въпрос: „Съдлъжникът и поръчителят по договора за банков кредит и анексите към него, които са физически лица, могат ли да се ползват от защитата на Закона за защита на потребителите, когато кредитополучател е търговец?“. При постановяване на решението касационната инстанция е съобщила практиката на СЕС по тълкуването и прилагането на отделни разпоредби на Директива 93/13 ЕИО на Съюза от 5.04.1993 г., относно неравноправните клаузи в потребителските договори, и в частност решение по дело C-419/11 на ЕС, I-ви състав, постановено на 14.03.2013г във връзка с тълкуването на чл. 5, т. 1, буква „а“) и чл. 15, § 1 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, с което е даден следния отговор на правния въпрос, който е отговор на правния въпрос, по който е допуснато касационното обжалване. Съставът на ВКС, за да даде отговор на поставения въпрос, е възприел разрешението, дадено от СЕС, в смисъл, че физическо лице - съдлъжник по договор за банков кредит или обезпечаващ такъв, по който кредитополучателят е търговец, може да има качеството на потребител по ЗЗП и да се позовава на неравноправност на клаузи в договора за кредит, ако действа за цели извън рамките на неговата търговска или професионална дейност. За да отговори на този обуславящ въпрос – дали горепосочените лица са действали извън рамките на търговската дейност на кредитополучателят, съдът следва да извърши конкретна преценка, съобразявайки обстоятелствата и доказателствата по делото с оглед установяване на качеството „потребител“ на лицата, които искат да се ползват от защитата на ЗЗП. На тази основа категорично е отговорено, че „обезпечението на дълг на търговско дружество от физическо лице, вкл. когато последното е съдлъжник, не може да се приеме като дадено за цел извън и независимо от всяка търговска дейност или професия, ако това физическо лице има тесни професионални /функционални/ връзки с посоченото дружество, като например неговото управление или мажоритарно участие в същото.“. В този смисъл е и постановено

по реда на чл. 290 ГПК решение №50077/26.10.2023г. по дело №1351/2022г. на 2-ро т.о. на ВКС.

За пълнота на изложеното, следва да се посочи, че Закона за защита на потребителите предвижда изключения, при които лица, имащи качеството на потребител, не могат да се позоват на нищожност, а именно в случаите, при които клаузата е уговорена индивидуално или тя определя основния предмет на договора и последната е ясна и разбираема. С решение №34/07.03.2024 по дело №161/2023 на 1-во т.о. на ВКС, се доразвива въпросът в хипотеза на банков кредит с кредитополучател физическо лице-търговец, отпуснат във връзка с неговата дейност. Съществува разлика между дължимата грижа от потребителите и от търговците при сключването на договори, като търговецът би могъл да наеме лица със специални познания в съответната област при необходимост да се сдобие (под формата на полагане на грижата на добрия търговец) с необходимата информираност и аналитични познания за разбиране методиката на банката за сформирание на възнаградителната лихва по договора. В случай че уговорената между страните плаваща лихва е формирана не въз основа на пазарен индекс, а по базов лихвен процент, който е договорен като референтен лихвен процент и промяната му се определя от самата банка като страна по правоотношението, а не от независим безпристрастен орган и не са предварително определени компонентите и методиката, въз основа на които банката формира базовия си лихвен процент, промяната на размера на възнаградителната лихва се определя едностранно от банката по силата на постигнатото споразумение между страните. В този смисъл, търговецът с оглед на очертаната дължима грижа, което е по-голяма от тази на потребителя, може да разбере обхвата на поетото задължение и икономическите последици от сключването на договор, съдържащ клауза за промяна на възнаградителната лихва едностранно от банката по нейна преценка, като спрямо търговеца тази клауза е ясна и разбираема, поради което не накърнява добрите нрави. Това, от друга страна, не лишава търговеца-кредитополучател от възможност да се позове на недобросъвестно упражняване на правото за едностранно изменение на лихвата от страна на банката – чл. 63, ал. 1 ЗЗД, съответно на злоупотреба с това право по чл. 289 ТЗ, ако такива са налице, но това е относимо към изпълнението на договора, а не към неговата действителност. Ето защо, не би могло да се приеме наличие на нищожност на договорни клаузи на осн. чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД.

Във основа на посочените по-горе приложими правни норми и задължителното им тълкуване, следва изводът, че не само кредитополучателят,

който не е подал възражение по чл. 414 ГПК срещу заповедта за изпълнение и не е ответник в производството, но и първите двете солидарно задължени лица- К. Т. и И. И., не се ползват със специалната потребителска защита по ЗЗП, по следните съображения:

Процесният договор за кредит е сключен между две търговски дружества, за задоволяване нуждите на търговската дейност на „К.-Ивемо - Чаков и с-ие“ СД- гр. Варна с актуално наименование „К. Ивемо-Янев и Ташев съдружие“ СД- гр. Варна– посрещане на краткосрочни оборотни нужди, чрез отпускане на финансови средства по кредитна линия. банката реално се явява търговец по смисъла на §13, т.2 от ДР на ЗЗП, като преди да се прави преценка за наличие на неравноправни клаузи в процесния Договор и допълнителните споразумения, следва да се отговори на съществения и обуславящ въпрос дали в настоящия случай горепосочените лица биха могли да се ползват от защитата по ЗЗП и съответно имат ли качеството на потребител по смисъла на §13, т.1 от ДР на ЗЗП.

При извършване на необходимия анализ по отношение целта, за която са получени средствата по договора за кредит, и волята за задължаването на ответниците К. И. Т. и И. И., определяща качеството им на солидарни длъжници, следва да се вземе предвид преди всичко, че те са била съдружници в събирателното дружество- кредитополучател, както и управляващи и представляващи дружеството, като този факт е останал непроменен и към момента на подписване на договора, и към момента на встъпването им в дълга по договора съгласно подписаното от нея Допълнително споразумение от 02.10.2012г. Съгласно законовата уредба на чл. 76 и сл. ТЗ характерното за събирателното дружество е, че се касае за персонално търговско дружество, а не капиталово; съдружниците, формиращи неговия персонален състав, са неограничено отговорни и като такива те имат право на персонално участие в управлението на дружеството, като всеки един от тях може да извършва всички действия по неговото управление, включително да се ползват паричните средства на дружеството. Безспорно до заличаването им като съдружници и управители в СД (с вписване на промени в ТР на 10.02.2015г. по отношение на К. Т. и до 30.07.2014г. за И. И.) не са били неограничено отговорни съдружници в дружеството-кредитополучател.

Обезпечението на дълг на търговско дружество от физическо лице, вкл. когато последното е съдлъжник, не може да се приеме като дадено за цел извън и независимо от всяка търговска дейност или професия, ако това физическо лице има, като например неговото управление или мажоритарно участие в същото.

Предвид качеството им на неограничено отговорни съдружници в дружеството-кредитополучател, ответниците К. И. Т. и И. В. И. са разполагали с възможността и правото да извършват разпореждания със заетата по договора и допълнителните споразумения сума(и). Същите са били част от волеобразуващия орган и са били управители на дружеството-кредитополучател. Ето защо, по отношение не се установяват факти и обстоятелства, които да послужат за извод, че в настоящия случай е налице изключението, а именно, че като съдружнички в дружеството-кредитополучател същите, при встъпването в дълга на същото по Договора, по силата на съответните допълнителни споразумения, са действали извън рамките на търговската дейност на кредитополучателя, нито че обезпечението е дадено извън и независимо от търговската му дейност (в този см. и практиката на СЕС по дела С- 419/2011 и С- 74/2015). Обратно, наличието на безспорни и тесни професионални /функционални/ връзки на ответниците Т. и И. с дружеството-кредитополучател, изключва възможността да се приеме, че по отношение на двете може да се приложи специалната защита по ЗЗП.

По отношение ответника Д. Д. К., съдът съобрази следните обстоятелства: Лицето е встъпило в дълг по силата на договор от 29.10.2018г. Видно от приложените на лист 180 и лист 179 от заповедното производство извлечения – справки за лицата от НБД „Население“, Д. К., роден на 03.05.1982г., неженен, е регистриран на един и същи адрес с ответницата К. Т. и има общо дете с нея–Е. Д. К.а, родена през 2010г. Същевременно, И. И. е дъщеря на К. Т. (лист 178 от ч.гр.д. № 2285/2022г.). Това безусловно води до извода за лична свързаност на посочените физически лица. Липсват данни обаче за тесни професионални връзки на Д. К. с дружеството-кредитополучател, която преценка следва да се извърши към датата на подписване на Договора за встъпване в дълг – 29.10.2018г., към който момент лицата Т. и И. вече не са били съдружници и управители в „К. Ивемо-Янев и Ташев съдружие“ СД- гр. Варна, т. е. при встъпване в дълг той не се е намирал в тесни професионални връзки с ответното дружество, нито е действал с цел да обслужи свой търговски интерес (дейност).

Изводът за наличието на потребителско качество следва да е индивидуален, за всеки конкретен случай. Допълнително встъпилият по дълга Д. К. притежава качеството потребител, така както е дефинирано в § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Съдебната практика на ВКС и СЕС последователно провеждат становището, че под участие в договарянето на лице, поради интереси, които са в рамките на неговата търговска и професионална дейност, следва да се разбира и встъпването като съдлъжник или поръчител на физическо лице, с тесни

професионални/функционални връзки с дружеството- кредитополучател, като например участник в неговото управление (в този см. решение № 84/20.07.2017 г. на ВКС по т. д. № 1934/2015г.).

На базата на изрично установеното относно целта на кредита, в настоящия случай, въззивният състав приема, че поемането на задължения по договора от страна на несвързано с дружеството-длъжник съдлъжник е било продиктувано от цели, относими не към упражняването на търговската дейност на СД-кредитополучател и евентуално осигуряването на ликвиден паричен актив; не е налице връзка от функционално естество с посоченото дружество /в този смисъл решение на СЕС по С-74/2015. Съгласно възприетото от СЕС в посоченото определение Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори може да се прилага към договор за обезпечение на недвижим имот или за поръчителство, сключен между физическо лице и кредитна институция за гарантиране на задълженията, които има търговското дружество към тази институция по силата на договор за кредит (сключен с ТД), когато това физическо лице е действало за цели, които не попадат в рамките на упражняваната от него дейност по занятие, и то няма връзка от функционално естество с посоченото дружество. Разяснено е в т. 21-т. 23, че директивата се прилага за всички договори, извън изключенията, изброени в десето съображение на Директива 93/13, поради което предметът на договора е ирелевантен за приложното поле на директивата, която дефинира договорите, към които се прилага, с оглед на качеството на страните по договора - в зависимост от обстоятелството, дали те действат или не действат в рамките на осъществяваната от тях търговска или професионална дейност. Понятието „потребител“ по смисъла на чл. 2, б. "б" от Директива 93/13 има обективен характер и трябва да се преценява по функционален критерий, който се състои в това да се прецени, дали разглежданото договорно отношение се вписва в рамките на дейности, външни за упражняването на дадена професия /т. 27/. Преценката се извършва с оглед всички обстоятелства и доказателства по делото /т. 28/. В случаите, когато физическо лице, което е поело да бъде гарант за изпълнението на задължения на търговско дружество, националният съд следва да установи, дали това лице е действало в рамките на осъществяваната от него дейност по занятие, или поради връзка от функционално естество, която то има с това дружество, като например неговото управление или значителен дял от неговия дружествен капитал, или е действало за цели от частен характер.

Въз основа на посоченото, съдът обобщава изводите, че съдлъжникът Д. К.

не е встъпил в дълг в рамките на осъществявана от него дейност по занятие, не е имал функционална /професионална/ обвързаност с дружеството-длъжник, а е действал в частен интерес (за цели от частен характер) заради лична свързаност с други две солидарно задължени лица, а това обуславя приложимост спрямо него на нормата на чл. 143 ЗЗП.

В чл. 145, ал. 1 ЗЗП, законодателят сочи, че неравноправната клауза в договор с потребител се преценява, като се вземат предвид видът на стоката или услугата - предмет на договора, всички обстоятелства, свързани с неговото сключване към датата на сключването, както и всички останали клаузи на договора или на друг договор, от който той зависи. В ал.2 пък са посочени уговорките (клаузите), за които не се прави преценка за неравноправност, като изрично е посочено, че преценката за неравноправност не се прави ако тези клаузи на договора са ясни и разбираеми.

Предпоставките за определена една договорна клауза за неравноправна, съгласно практиката на СЕС и константната практика на ВКС (решение №77/15г. по гр.д. №4452/14 на ВКС, ГК, III г. о., решение № 424/15 по гр.д. №1899/15 на ВКС, ГК, IV г. о., решение №51/16 по т.д. №504/16 г. на ВКС, ТК, II т. о., решение №95/16 г. на ВКС, ТК, II т. о., решение № 205/16 по т.д. №154/16 г. на ВКС, ТК, I т. о., решение №165/16 по т.д. №1777/16 г. на ВКС, ТК, I т. о., решение №201/17г. по т.д. №2780/15г. на ВКС, ТК, II т. о. и др.), са следните: 1) клаузата да не е индивидуално уговорена; 2) да е сключена в нарушение на принципа за добросъвестност; 3) да създава значителна неравнопоставеност между страните относно правата и задълженията - съществено и необосновано несъответствие между правата и задълженията на страните; 4) да е сключена във вреда на потребителя. Методът на изчисляване на съответния лихвен процент трябва да съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура, посочваща вида, количествените изразения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти - пазарни индекси и/или индикатори. Когато кредитополучателят - потребител не е получил предварително достатъчно конкретна информация за начина, метода, по който банката - кредитор може едностранно да промени размера на възнаградителната лихва, респективно базовия лихвен процент, както и когато методологията, създадена от банката - кредитор, например с нейни вътрешни правила, не е част от договора за кредит, банката не може да се счита за добросъвестна по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза по чл. 143 ЗЗП, за да е приложимо правилото на чл. 144, ал. 3, т. 1 ЗЗП. Уговорката в договор за кредит, предвиждаща възможност на банката за едностранна промяна на

договорения лихвен процент въз основа на непредвидено в самия договор основание и когато такава договорено изменение не е свързано с обективни обстоятелства, които са извън контрола на доставчика на услугата, е неравноправна по смисъла на общата дефиниция на чл. 143 ЗЗП. Следователно, както се възприема в константната съдебна практика на ВКС, основният критерий за приложимост на изключението по чл.144, ал. 3, т. 1 ЗЗП е изменението на цената да се дължи на външни причини, които не зависят от търговеца или доставчика на финансови услуги, а са породени от въздействието на свободния пазар и/ или от държавния регулатор. Само тогава търговецът/ доставчикът на финансови услуги не може да се счита за недобросъвестен по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза, съдържаща се в чл.143,ал..1 ЗЗП, тъй като увеличението на престацията, макар и едностранно, не зависи пряко от неговата воля /в този см. и определение № 50010/31.01.2024 г. на ВКС по т. д. № 567/2022 г., I т. о., ТК/. Съобразно константната практиката на ВКС по чл. 290 от ГПК по приложението на чл. 146, ал. 2 и ал. 4 от ЗЗП, обективизирана в решение № 98/17 г. по т. д. № 535/2016 г. на ВКС, ТК, II ТО, решение № 51/04.04.2016 г. по т. д. № 504/2015 г. на ВКС, ТК, II ТО, и решение № 77/22.04.2015 г. по гр. д. № 4452/2014 г. на ВКС, ГК, III ГО, не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия (чл. 146, ал. 2 от ЗЗП), като тежестта на доказване, че определено условие на договора е индивидуално уговорено, е на търговеца/доставчика - чл. 146, ал. 4 от ЗЗП. В цитираните по-горе решения по чл. 290 от ГПК на ВКС е посочено, че подписването на договор за банков кредит от потребителя не освобождава банката от задължението ѝ да докаже, че намиращи се в договора клаузи, оспорени от потребителя като неравноправни, са били индивидуално уговорени с него, тъй като доказателствената тежест за установяване на обстоятелството, че клаузата е индивидуално уговорена, се носи именно от доставчика на услугата - ответната банка. Няма спор, че процесния договор за кредит е изготвен изцяло от банката и презумпцията на чл. 146, ал. 4 ЗЗП не е оборена, доколкото по делото (от ответния търговец) не са ангажирани доказателства, установяващи, че потребителят е имал възможност да изрази становище по съдържанието на договора, вкл. по спорните клаузи от него и да повлияе върху тях.

С ТР № 3/23.02.2019г. по тълк.д.№3/19 на ОСГТК на ВКС, възприемайки разрешенията от задължителната практика на СЕС, се възприема, че физическо лице, което при сключване на договор с търговец цели удовлетворяване на свои

лични потребности, се явява потребител.

Поради гореизложените съображения са основателни твърденията за неправомерност на съответните договорни клаузи от допълнителните споразумения, на основание чл. 146, ал. 1 вр. чл. 143 от ЗЗП и за противоречие на договорни клаузи със ЗЗП.

Съобразно приетото за установено по отношение на съдлъжника Д. К. качество „потребител“ по смисъла на § 13, т. 1 ДР на ЗЗП, въззивната инстанция намира за правилни изводите, до които е стигнал първоинстанционният съд, възприемайки за неправомерни клаузите по чл. 3, ал. 3 от Договора, предвиждащ едностранА. промяна на лихвения процент, съответно за прилагане на първоначално определения с договора за кредит размер. Същото се отнася и за възприетите за неправомерни клаузите от допълнителните споразумения за уговорката за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени задължения за лихви, върху които се начислява възнаградителна лихва. Анализирайки в тяхната съвкупност, и на осн. чл. 272 ГПК, клаузите по договора и допълнителните споразумения, с които е уговорена едностранА. промяна на възнаградителната лихва от банката, без да са установени обективни критерии, както и за реструктурирането на главницата с натрупване към същата на дължимата, но неплатена до определен момент лихва, се явяват неправомерни по смисъла на общата дефиниция на чл. 143 ЗЗП. Следователно, както се възприема в константната съдебна практика на ВКС, основният критерий за приложимост на изключението по чл.144, ал. 3, т. 1 ЗЗП е изменението на цената да се дължи на външни причини, които не зависят от търговеца или доставчика на финансови услуги, а са породени от въздействието на свободния пазар и/ или от държавния регулатор. Само тогава търговецът/ доставчикът на финансови услуги не може да се счита за недобросъвестен по смисъла на общата дефиниция за неправомерна клауза, съдържаща се в чл.143,ал.1 ЗЗП, тъй като увеличението на престацията, макар и едностранно, не зависи пряко от неговата воля /в този см. и определение № 50010/31.01.2024 г. на ВКС по т. д. № 567/2022 г., I т. о., ТК/. Съобразно константната практиката на ВКС по чл. 290 от ГПК по приложението на чл. 146, ал. 2 и ал. 4 от ЗЗП, обективизирана в решение № 98/17 г. по т. д. № 535/2016 г. на ВКС, ТК, II ТО, решение № 51/04.04.2016 г. по т. д. № 504/2015 г. на ВКС, ТК, II ТО, и решение № 77/22.04.2015 г. по гр. д. № 4452/2014 г. на ВКС, ГК, III ГО, не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия (чл. 146, ал. 2 от ЗЗП), като

тежестта на доказване, че определено условие на договора е индивидуално уговорено, е на търговеца/доставчика - чл. 146, ал. 4 от ЗЗП. В цитираните по-горе решения по чл. 290 от ГПК на ВКС е посочено, че подписването на договор за банков кредит от потребителя не освобождава банката от задължението ѝ да докаже, че намиращи се в договора клаузи, оспорени от потребителя като неравноправни, са били индивидуално уговорени с него, тъй като доказателствената тежест за установяване на обстоятелството, че клаузата е индивидуално уговорена, се носи именно от доставчика на услугата - ответната банка.

Клаузите, обективирани в чл. 3, ал. 3 от процесния договор по същество предоставят възможност на банката-ответник да промени едностранно БЛП, а с това и автоматично да се променя размерът на погасителните вноски. Уговорена е едностранна промяна на възнаградителната лихва от банката, без да са установени обективни критерии. Въззивният съд изцяло споделя изложените правни съждения в първоинстанционното решение, като на основание чл. 272 ГПК препраща към тях.

Само за пълнота на изложението трябва да се изясни, че относно неравноправността на тези клаузи е формирана константна практика на ВКС по чл. 290 ГПК - напр. решение № 104/13.07.2017 г. по т. д. № 1936/2016 г. на ВКС, ТК, I т. о., в което се цитират други решения на ВКС в същия смисъл - „Становището на съдебния състав по втория от поставените въпроси, че уговорената неиндивидуално в договора за кредит възможност за едностранно увеличаване от страна на банката на първоначално съгласувания размер на базовия лихвен процент, може да бъде квалифицирана, като неравноправна по смисъла на ЗПП, е съобразено със задължителната и непротиворечива практика на Търговската колегия на ВКС. С постановените по реда на чл. 290 решение № 114/27.06.2012 по т. д. № 1194/2011 г.; решение № 51/04.04.2016 по т. д. № 504/2015; решение № 188/09.05.2016 по т. д. № 1787/2014г.; решение № 26/03.04.2013г. по т.д. № 957/2012г.; решение № 91/08.07.2015г. по т.д. № 1097/2015 г.; решение № 6/20.05.2015г. по т.д. № 2332/2014г.; решение № 211/06.01.2015г. по т.д. № 1987/2014г.; решение № 95/13.09.2016г. по т.д. № 240/2015г.; решение № 205/07.11.2016г. по т.д. № 154/2016г.; решение № 165/02.12.2016г. по т.д. № 1777/2015г. и решение № 235/15.12.2016г. по т.д. № 1510/2016г., състави на ТК. на ВКС са имали случаи да се произнесат по различните критерии за квалифицирането на клаузи от договори за банков кредит, като неравноправни особено с оглед включените в тях възможности за едностранна

промяна на компонентите, формиращи договорната лихва, вкл. базовия лихвен процент. В самия договор следва да бъде определена методиката за изменение на лихвения процент през периода на действие; да бъде конкретизиран видът, количествените изражения и относителна тежест на отделните компоненти и промяната да е обвързана с обективни критерии; ако промяната на лихвения процент е извършена при необявени предварително и невключени, като част от съдържанието на договора ясни правила, тя не отговаря на изискването за добросъвестност”.

На следващо място, представлява анатоцизъм по смисъла на чл. 10, ал.3 ЗЗД преструктурирането на главницата с натрупване към същата на дължимата, но неплатена до определен момент лихва, който е допустим само при уговорка между търговци на основание чл.294, ал.1 от ТЗ. С включването на посочената сума-представляваща както се посочи задължение за лихви в главницата, същата променя своя характер и като част от главницата става олихвяема сума. Олихвяването на изтекли лихви, от друга страна, се осъществява съобразно Наредба на БНБ, каквато (наредба) безспорно не е приета. Ето защо, следва извода, че по българското право анатоцизмът не е разрешен в отношенията на лица, които не са търговци, какъвто безспорно съдлъжникът К. не е. Следователно, уговорки за анатоцизъм по отношение на нетърговец е нищожна. За това уговорките в допълнителните споразумения за капитализация на просрочени лихви са нищожни и не са породили действие за ответника – физическото лице съдлъжника Д. К.. Следва да се отбележи, че направения извод е съобразен и с Решение № 66 от 29.07.2019год. на ВКС по т.д. № 1504/2018год. на ВКС, II т.о., ТК, според което уговорката в допълнителните споразумения към договор за кредит за прибавяне към размера на редовната главница на просрочени задължения за лихви, върху които се начислява възнаградителна лихва, представлява анатоцизъм по см. на чл.10 ал.3 ЗЗД и е допустим само при уговорка между търговци, по арг. на чл. 294 ал. 1 ЗЗД. По тези съображения следва да се приеме, че извършените преоформения на кредита не са породили действие за съдлъжника Д. К. и дължимите суми по кредита следва да се определят съобразно първоначалния размер на главницата.

В заключение, въззивният съдебен състав намира, че процесният договор за кредит, изменян неколkokратно посредством подписването на допълнителни споразумения, може да се прилага и да се изпълнява и без клаузата на чл. 3, ал. 3 от Договора и клаузите от допълнителните споразумения, предвиждащи преструктурирането на главницата, с натрупването на част от дължимата и

неплатена лихва, като неравноправни, тъй като се запазват съществените задължения на страните по Договора за кредит и Договора за встъпване в дълг – задължението на банката да отпусне на заемателя парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок и солидарното задължение на съдлъжника да върне същата след изтичане на срока.

Предвид гореизложеното, по отношение на Д. К. предявените специални установителни искиове се явяват основателни само до размера на сумите, за които е прието за установено, че се дължат с обжалваното решение на първоинстанционния съд, а именно: главница в размер на 167 442.24 евро; възнаградителна лихва в размер на 43 238.23 евро; обезщетение за забава в размер на 837.58 евро; имуществени застраховки в размер на 206.61 евро; такси в размер на 145.31 лв. и нотариални такси в размер на 492 лв. За разликата до първоначално претендираните размери по отношение на главницата, възнаградителната лихва и наказателната лихва за просрочие, исковите подлежат на отхвърляне като неоснователни.

С оглед липсата на качество на „потребител“, по отношение на К. Т. и И. И. възраженията, основаващи се на специалната потребителска защита по ЗЗП, са несъстоятелни по отношение на тези две от трите солидарно задължени лица-ответници по исковите, следователно установителните искиове се явяват основателни в размерите, за които са предявени от банката, чиято дължимост се потвърждава от събраните писмени доказателства и заключение на съдебно-счетоводна експертиза.

Поради противоречивите правните изводи на двете съдебни инстанции по съществото на спора обжалваното решение № 350/12.08.2023г. постановено по т. д. № 428/2022г. по описа на ВОС следва да бъде отменено в отхвърлителната му част по отношение на ответниците К. Т. и И. И., като се постанови друго, в съответствие с изводите на въззивната инстанция, с което исковите по чл. 422, ал. 1 ГПК да бъдат уважени и в останалата им част, а именно: 1). за сумата от 15 377.50 евро, съставляваща разликата над 167 442.24 евро до претендирания размер от 182 819,74 евро - главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 2). за сумата от 11 250.93 евро, съставляваща разликата над 43 238.23 евро до претендирания размер от 54 489.16 евро – възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г. и 3). за сумата от 70.42 евро, съставляващи разликата над 837.58 евро до претендираните 908 евро - наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания)

за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.

В останалата част решението на ВОС следва да се потвърди, включително в частта за разносните, по отношение на всички лица, привлечени като ответници, тъй като сумата 15 лв., която ответникът Д. К. е осъден да заплати заедно с останалите ответници, съставлява част от депозит за съдебно- почеркова експертиза, а това доказателствено средство няма отношение към доказване размерите на паричните задължения, за които е издадена заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, а останалите суми за разноси са съобразени с размерите, приети за установени от окръжния съд.

С оглед резултата от въззивното обжалване в тежест на ответниците К. Т. и И. И. следва да бъде възложено репарирането на направени от насрещната страна съдебно- деловодни разноси за частите, неприсъдени с първоинстанционното решение, а именно: сумата 630.88 лв., представляваща част от съдебно- деловодни разноси за заповедно производство, и сумата 353.17лв.- част от съдебно- деловодни разноси за исково производство- първа инстанция, както и съдебно- деловодни разноси за въззивна инстанция в размер на 1 066.62 лв.– платена от насрещната страна държавна такса по сметка на ВнАпС, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК. Репариране на разноси за заплатена държавна такса по въззивна жалба вх. № 21489/05.09.2023г. срещу установителната част от първоинстанционното решение не се дължи от банката на въззивниците-ответници, тъй като жалбата е преценена от настоящата инстанция като изцяло неоснователна.

Воден от горното, на основание чл. 272 ГПК, ВАпС, ТО, III- ти състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 350/12.08.2023г. постановено по т. д. № 428/2022г. по описа на Варненски окръжен съд **в частта**, с която са частично отхвърлени предявени от „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ” АД- гр. София, ЕИК 000694749, установителни иски по реда на чл. 422 ГПК, срещу К. И. Т. и И. В. И. за горниците над сумите, както следва: 1). над 167 442.24 евро до претендирания размер от 182 819.74 евро- главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 2). над 43 238.23 евро до претендирания размер от 54 489.16 евро- възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г. и 3). над 837.58 евро до 908евро- наказателна лихва за просрочие (обезщетение за

забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г., като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между страните, на основание чл. 422, ал. 1, вр. чл. 415 ГПК, вр. чл. 430 ТЗ, вр. чл. 60, ал. 2 ЗКИ, вр. чл. 79, ал. 1 от ЗЗД, че ответниците К. И. Т. с ЕГН *****, адрес: гр. В., ул. „П. Р.“ № **, бл. **, вх. * ет.* ап. **, и И. В. И. с ЕГН *****, адрес: гр. В., ул. „К. Б. Г“ № ***, дължат на ищеца „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД ЕИК 000694749 със седалище и адрес на управление гр. София, р-н Витоша, ул. „Околовръстен път“ № 260, в условията на солидарност в качеството си на съдлъжници с кредитополучателя „К.- Ивемо- Янев и Ташев съдружие“ СД, ЕИК 040024781, със седалище и адрес на управление: гр. Варна, ж.к. „Вл. Варненчик“, бл. 308, вх. 12, ет. 5, ап. 26, по Договор за банков кредит Продукт „БИЗНЕС РЕВОЛВИРАЩА ЛИНИЯ-ПЛЮС“ № BL16778/03.06.2008г., ведно с Приложение от 06.06.2008г., Анекс № 1 от 08.06.2012г., Анекс № 2 от 02.10.2012г., Анекс № 3 от 22.10.2013г., Договор за встъпване в дълг от 29.10.2018г., Анекс № 4 от 07.11.2018г., Анекс № 5 от 28.04.2020г. и Анекс № 6 от 19.03.2021г., следните горници над сумите, за които са уважени с първоинстанционното решение исковете за установяване съществуването на парични задължения по издадени Заповед № 1154 от 24.02.2022г. за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 от ГПК и изпълнителен лист № 801/24.02.2022г. по ч. гр. д. №2285/2022г. по описа на ВРС, както следва: 1). горницата над 167 442.24 евро до претендирания размер от 182 819.74 евро - главница за периода от 21.05.2021г. до 20.02.2022г.; 2). горницата над 43 238.23 евро до претендирания размер от 54 489.16 евро - възнаградителна лихва за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г. и 3). горницата над 837.58 евро до 908 евро - наказателна лихва за просрочие (обезщетение за забава на просрочени плащания) за периода от 21.06.2021г. до 20.02.2022г.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 350/12.08.2023г., постановено по т. д. № 428/2022г. по описа на Варненски окръжен съд, в останалата част, включително в частта за разностите.

ОСЪЖДА К. И. Т. с ЕГН *****, адрес: гр. В., ул. „П. Р.“ № 36, бл. **, вх. *, ет. *, ап. ** и И. В. И. с ЕГН *****, адрес: гр. В., ул. „К. Б. Г“ № 147, да заплатят на „ЮРОБАНК БЪЛГАРИЯ“ АД, ЕИК 000694749, със седалище и адрес на управление гр. София, р-н Витоша, ул. „Околовръстен път“ № 260,

допълнително суми за съдебно- деловодни разноси, неprisъдени с първоинстанционното решение, а именно: сумата 630.88 лв., представляваща част от съдебно– деловодни разноси за заповедно производство, и сумата 353.17лв.- част от съдебно- деловодни разноси за исково производство, както и съдебно- деловодни разноси за въззивна инстанция в размер на 1066.62 лв., представляваща платена държавна такса за въззивна жалба по сметка на ВнАпС, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____